

**Міністерство освіти і науки України
Ніжинський державний університет імені Миколи Гоголя**

***Сучасне дошкілля:
актуальні проблеми, досвід,
перспективи розвитку***

**Матеріали Всеукраїнської науково-практичної
Інтернет-конференції з Міжнародною участю**

6 листопада 2024 року

м. Ніжин, Україна

Міністерство освіти і науки України
Ніжинський державний університет імені Миколи Гоголя
Факультет педагогіки, психології, соціальної роботи та мистецтв
Кафедра дошкільної освіти

***Сучасне дошкілля:
актуальні проблеми, досвід,
перспективи розвитку***

**Матеріали Всеукраїнської науково-практичної
Інтернет-конференції з Міжнародною участю**

6 листопада 2024 року

м. Ніжин, Україна

Ніжин
2024

УДК 373.2(082)

З-41

*Рекомендовано до друку засіданням кафедри дошкільної освіти
Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя
(протокол №4 від 30 вересня 2024 року).*

*Схвалено до друку Вченою радою
факультету психології та соціальної роботи
(протокол №2 від 01 жовтня 2024 року).*

Редакційна колегія:

Кононко Олена Леонтіївна, доктор психологічних наук, професор, завідувач кафедри дошкільної освіти Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя – відповідальний за випуск.

Матвієнко Світлана Іванівна, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри дошкільної освіти Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя

З-41 Сучасне дошкілля: актуальні проблеми, досвід, перспективи розвитку. Матеріали Всеукраїнської науково-практичної Інтернет-конференції з Міжнародною участю, М. Ніжин, 6 листопада 2024 року / За заг. ред. проф. О. Л. Кононко. Ніжин : НДУ ім. М. Гоголя, 2024. 199 с.

Збірник містить матеріали учасників Всеукраїнської науково-практичної Інтернет-конференції з Міжнародною участю «Сучасне дошкілля: актуальні проблеми, досвід, перспективи розвитку». Конференція відбулася 6 листопада 2024 року на кафедрі дошкільної освіти Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя, зібрала понад 160 учасників із різних вишів України, а також науковців і фахівців у галузі дошкільної освіти з Республіки Польща.

Для студентів, магістрантів, аспірантів, фахівців дошкільної освіти.

УДК 373.2(082)

© НДУ ім. М. Гоголя, 2024

Міністерство освіти і науки України

Ніжинський державний університет
імені Миколи Гоголя

Наші партнери

Міжнародна Академія Прикладних Наук
в Ломжі, Республіка Польща

Національний університет «Чернігівський
колегіум» імені Т.Г. Шевченка, Україна

Криворізький державний педагогічний
університет, Україна

Глухівський національний педагогічний
університет імені Олександра Довженка,
Україна

Кам'янець-Подільський національний
університет імені Івана Огієнка, Україна

ЗМІСТ

Андрусенко Анна. Розвиток комунікативних умінь старших дошкільників	7
Андрушко Алла. Психолого-педагогічний супровід виховання дітей дошкільного віку в умовах війни	12
Бадуля Олена. Недисциплінованість дошкільників як психолого-педагогічна проблема	17
Бальоха Альона, Драгунова Аліна. Формування логіко-математичної компетентності у дітей старшого дошкільного віку під час пізнання природного довкілля.....	22
Беркута Любов. Практичні рекомендації вихователям щодо сприяння соціалізації дітей дошкільного віку в умовах воєнного стану	28
Бобро Лілія. Педагогічне партнерство у реалізації індивідуального підходу до розвитку дитини дошкільного віку.....	33
Бурбурська Олена. Характеристика цілеспрямованості дошкільника як вольової якості особистості	37
Венгер Алла. Вміння до спільної діяльності як показник готовності дитини до школи.....	40
Vertel Anton. On the issue of psychoanalytic perinatal pedagogy	45
Водоп'янова Вікторія. Педагогічні умови забезпечення рухової активності дітей п'яти років засобами рухливих ігор	49
Гетьман Тетяна. Вихователь як провідна постать у становленні та розвитку дітей дошкільного віку в момент невизначеності.....	53
Гогунська Валерія, Ком Надія. Організація рухової активності дітей дошкільного віку в обмеженому просторі укриття	56
Гонченко Дарина. Специфіка взаємодії ЗДО та сім'ї з питань фізичного виховання дітей дошкільного віку	59
Гориславська Ольга. Особливості прояву дошкільниками відповідальності у трудовій діяльності.....	64
Григор'ян Сергій. Обґрунтування змісту уявлень у дітей старшого дошкільного віку про традиційні та сучасні професії.....	67
Грушевська Софія-Юлія. Засоби гендерного виховання дітей в умовах закладу дошкільної освіти	72
Іващенко Юлія. Інтегративні підходи до організації роботи театрального гуртка	76
Калініч Сергій. Формування соціальної компетентності дітей старшого дошкільного віку у ЗДО	81

Капуста Дар'я. Екологічна стежина восени: інтерактивна подорож для маленьких дослідників	85
Козоріз Дмитро. Українська народна іграшка як засіб формування національної свідомості в дошкільників	90
Коновалова Юлія. Просвітницька робота практичного психолога закладу дошкільної освіти з учасниками освітнього процесу в умовах війни	93
Кононенко Олексій. Взаємодія закладу дошкільної освіти і сім'ї у процесі формування у старших дошкільників толерантного ставлення до дітей з особливими освітніми потребами.....	97
Кононко Олена. Творча педагогічна позиція як показник професійно-особистісної зрілості майбутніх фахівців дошкільної освіти.....	101
Корман Віта. Розвиток мовлення та критичного мислення у старших дошкільників через впровадження технології «Шість капелюшків мислення»	105
Корх Галина. Психологічна підтримка родин дітей з особливими освітніми потребами в умовах війни.....	108
Кот Надія, Фоменко Олександра. Регіональний аспект в освітньому процесі закладу дошкільної освіти.....	111
Кошло Олена. Використання інноваційних оздоровчих технологій у фізичному вихованні дітей дошкільного віку	115
Кравець Діана. Розвиток патріотичного виховання дошкільнят через народознавчий підхід.....	121
Кудельська Марія. Патріотичне виховання дітей дошкільного віку в умовах воєнного стану	124
Куленій Віра. Принципи організації предметно-розвивального простору у закладі дошкільної освіти	129
Лукаш Олександра. Цільова прогулянка як форма ознайомлення дітей дошкільного віку з природою	133
Марчук Оксана, Лопухова Надія, Семенюк Оксана. Особливості застосування гри для розвитку культури спілкування у старших дошкільників ..	136
Матвієнко Світлана. Виховний потенціал музейного осередку у закладі вищої освіти.....	139
Мельник Ірина. Особливості формування лідерських якостей у дітей передшкільного віку	145
Мироненко Інна. Безпечна поведінка дітей дошкільного віку як предмет наукового дослідження	149

УДК 378.091.12:373.2.011.3:159.9

**МЕТОДИЧНИЙ СУПРОВІД ФОРМУВАННЯ ЛОГІКО-МАТЕМАТИЧНИХ
НАВИЧОК У ДІТЕЙ МОЛОДШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ**

Пономаренко Тетяна,

*доктор педагогічних наук,
професор кафедри дошкільної освіти.*

Бутвінська Альона,

*здобувачка другого (магістерського)
рівня вищої освіти.*

*Київський столичний університет
імені Бориса Грінченка.*

У сучасному вітчизняному суспільстві, в галузі дошкільної освіти актуальною є проблема підвищення, вдосконалення якості професійної підготовки, професійної компетентності фахівців освіти дітей дошкільного віку. Потреба в еволюції поглядів на зміст, особливості освітньої діяльності педагогів закладів дошкільної освіти ґрунтується на нормативно-правових документах: Конвенції про права дитини [3]; законах України «Про освіту» (2017) [9]; «Про дошкільну освіту» (2001) [6]; Державному стандарті дошкільної освіти (2021) [7]; професійному стандарті «Вихователь закладу дошкільної освіти» (2021) [8], в яких визначається необхідність забезпечення підготовки висококваліфікованих, конкурентоздатних фахівців, спроможних до професійного розвитку, творчого самовиявлення, освоєння та впровадження інноваційних технологій.

Результати аналізу теоретичних джерел і практики вдосконалення професійної компетентності фахівців дошкільної освіти дали можливість констатувати наявність наукового підґрунтя щодо можливості вирішення досліджуваної проблеми. Так, проблема підготовки спеціалістів у сфері освіти дітей раннього та дошкільного віку вивчалася в ряді наукових досліджень (Л. Артемова, Г. Беленька, А. Богуш, Н. Гавриш, Н. Голота, Г. Грама, К. Крутій, Т. Поніманська, Т. Танько та інші). Результати дослідження різних аспектів підготовки кадрів на етапі післядипломної педагогічної освіти відображено в низці наукових робіт (В. Коваленко, Т. Пономаренко, В. Руссол, Т. Сорочан, А. Яцинік та інші). Проблеми підвищення кваліфікації педагогічних кадрів закладів освіти, зокрема й дошкільної, в системі післядипломної освіти досліджують В. Базелюк, Н. Василенко, В. Мельник та інші.

Питання методичного супроводу професійного розвитку, вдосконалення педагогічних фахівців висвітлено в працях таких науковців як В. Бондар, Л. Даниленко, О. Зайченко, С. Литвиненко, В. Луговий, Н. Островерхова, Н. Побірченко, М. Романенко, С. Сисоєва. Проблема методичного супроводу освітньої діяльності в закладі дошкільної освіти потрапила в поле наукового

інтересу багатьох учених (І. Бех, А. Богуш, В. Зінченко, О. Коваленко, О. Кононко, І. Печенко, Т. Сорочан, О. Швець та інші) [5].

Певні питання методики формування елементарних математичних уявлень, логіко-математичних навичок розкриваються в наукових доробках Я.А. Коменського, Й.Г. Песталоцці, Ф. Фребеля, К. Ушинського, М. Монтесорі. На сучасному етапі особливості формування елементарних математичних навичок у дітей дошкільного віку досліджуються такими науковцями як Л. Зайцева, Т. Павлюк, Т. Степанова, К. Щербакова.

Разом з тим, наукових розвідок з вивчення методичного супроводу формування логіко-математичних навичок у дітей молодшого дошкільного віку нами не було знайдено. Отже, проблема дослідження є цікавою та актуальною. На засадах актуальності досліджуваної проблеми, її практичної важливості визначено тему дослідження «Методичний супровід формування логіко-математичних навичок у дітей молодшого дошкільного віку».

Мета дослідження – теоретично обґрунтувати та експериментально перевірити ефективність методики вдосконалення методичного супроводу формування логіко-математичних навичок у дітей молодшого дошкільного віку.

Мета дослідження зумовила необхідність вирішення таких його основних завдань:

1. Дослідити теоретико-методичні засади методичного супроводу формування логіко-математичних навичок у дітей молодшого дошкільного віку.

2. Визначити критерії, показники та стан сформованості методичної діяльності у закладі дошкільної освіти з формування логіко-математичних навичок у дітей молодшого дошкільного віку.

3. Обґрунтувати методику ефективного вдосконалення методичного супроводу формування логіко-математичних навичок у дітей молодшого дошкільного віку.

4. Експериментально перевірити діяльність щодо вдосконалення методичного супроводу формування логіко-математичних навичок у дітей молодшого дошкільного віку в умовах закладу дошкільної освіти.

Об'єкт дослідження – методична діяльність в закладі дошкільної освіти з формування логіко-математичних навичок у дітей молодшого дошкільного віку.

Предмет дослідження – методика вдосконалення методичної діяльності в закладі дошкільної освіти з формування логіко-математичних навичок у дітей молодшого дошкільного віку.

Вивчення проблеми методичного супроводу формування логіко-математичних навичок у дітей молодшого дошкільного віку потребує характеристики основних понять дослідження. Уточнення змісту основних понять є важливим етапом для розуміння та вирішення досліджуваної проблеми.

У наукових дослідженнях висвітлено [5] сутність різних видів супроводу: психологічного (І. Бех, Г. Балл, Т. Піроженко, О. Хартман); науково-методичного (К. Крутій, О. Корнєєва, В. Мануйленко, Т. Сорочан); соціально-педагогічного (А. Капська, Н. Захарова, К. Петровська, І. Печенко); мовленнєво-педагогічного (А. Богуш, Ю. Руденко, О. Трифонова); методичного (О. Коваленко, О. Швець).

Зміст методичного супроводу визначається (О. Коваленко, О. Олійник) [5] як комплекс взаємопов'язаних дій, спрямованих на надання допомоги педагогу у вирішенні ускладнень, що можуть виникати під час освітньої діяльності. При цьому учасники методичного супроводу розглядаються як рівноправні партнери взаємодії, хоча в них може бути різний рівень наукової підготовки, опанування практичного досвіду.

Окреслюються такі переваги методичного супроводу в порівнянні з традиційними формами навчання: індивідуалізація та гнучкість, урахування динаміки розвитку педагога, закладу дошкільної освіти, системи постійної взаємодії з іншими суб'єктами навчання, багатоаспектність (І. Бех, С. Макаренко, І. Романюк, Т. Суценко); векторність, адресність, компетентнісний підхід, професійні можливості, індивідуальний запит, потреби, мотивація кожного педагога, педагогічного колективу (С. Макаренко, О. Швець) [5].

В контексті нашого дослідження ми дотримуємося думки І. Краснощок [4] стосовно визначення сутності педагогічного супроводу як цілеспрямованої, безперервної, суб'єкт-суб'єктної взаємодії учасників освітнього процесу, що спроектована на основі системної діагностики інтересів, здібностей, прагнень вихователів та здійснюється на засадах створення умов для розкриття, реалізації їх особистісного потенціалу завдяки набуттю ними досвіду самостійного й відповідального розв'язання актуальних проблем професійного становлення, вдосконалення, розвитку й саморозвитку.

Зміст терміну «навички» у нашому дослідженні розглядається як схильність чи потреба діяти, поводити себе певним чином, звичка, вміння вирішувати завдання, доведене до автоматизму (1). У Державному стандарті дошкільної освіти (2021) [7] логіко-математична компетентність (у комплексі з сенсорно-пізнавальною й дослідницькою компетентностями) визначається однією з основних компетентностей, яку необхідно сформувати в межах освітнього напрямку «Дитина в сенсорно-пізнавальному просторі» в дітей дошкільного віку та основи якої потребують формування на ранньому етапі розвитку дитини.

Обов'язковим результатом становлення означеної компетентності в Державному стандарті дошкільної освіти (2021) [7] визначається здатність дитини до встановлення залежності між числами натурального ряду, величинами, просторовими ознаками; володіння основними одиницями вимірювання часу, величини; диференціювання сенсорних еталонів за ознаками форми, величини, кольору, просторового розташування; доцільного, усвідомленого використання

елементарних математичних знань в знайомих та нових пізнавальних ситуаціях; знаходження різних варіантів розв'язання логіко-математичних завдань; аналізу, узагальнення, класифікації, групування предметів, об'єктів за ознаками форми, величини, кількості, кольору; здійснення серіації, елементарного кодування властивостей та якостей предметів, об'єктів за допомогою символічних позначень; висновків та узагальнення, самостійного виправлення помилок, оцінювання результатів власної діяльності, наполегливого досягнення кінцевої мети у розв'язанні логіко-математичних завдань.

Завдання, зміст, результати формування логіко-математичної компетентності окреслюється в програмах виховання та розвитку дітей раннього й дошкільного віку, зокрема в освітній програмі для дітей від двох до семи років «Дитина» (2020) [2].

Висновки. Таким чином, визначено проблему дослідження та її актуальність. Окреслено теоретико-методичні засади досліджуваної проблеми. Розкрито сутність її основних понять. Подальшого вивчення потребує експериментальна частина дослідження (розробка та реалізація констатувального, формувального, контрольного етапів експерименту).

Список використаних джерел

1. Великий тлумачний словник сучасної української мови / уклад. та голов. ред. В. Т. Бусел. Київ. Перун, 2005. С. 704.
2. Дитина : Освітня програма для дітей від двох до семи років / наук. кер. проекту В. О. Огнев'юк ; авт. кол.: Г. В. Беленька, О. Л. Богініч, В. М. Вертугіна та ін. ; наук. ред. Г. В. Беленька ; Київ. ун-т ім. Б. Грінченка. Київ : Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2020. 440 С.
3. Конвенція про права дитини: Міжнародний документ від 20.11.1989. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_021#Text (дата звернення: 09.10.2024).
4. Краснощок І. П., Кравцова Т. О. Педагогічний супровід самореалізації майбутніх фахівців. *Рідна школа*. 2019. №2. С. 34 – 38.
5. Омеляненко А. Методичний супровід підготовки майбутніх вихователів-методистів до формування мовленнєвої компетентності. *Педагогічні науки*. Вип. 2. 2023. С. 391 – 399.
6. Про дошкільну освіту: Закон України від 11.07.2001 № 2628-III. Поточна редакція від 01.01.2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2628-14#Text> (дата звернення: 08.10.2024).
7. Про затвердження Базового компонента дошкільної освіти (Державного стандарту дошкільної освіти) нова редакція: наказ Міністерства освіти і науки від 12.01.2021 р. № 33. URL: https://mon.gov.ua/storage/app/media/rizne/2021/12.01/Pro_novu_redaktsiyu%20Bazovoho%20komponenta%20doshkilnoyi%20osvity.pdf (дата звернення: 07.10.2024).

8. Про затвердження Професійного стандарту за професією «Вихователь закладу дошкільної освіти»: наказ Міністерства економіки № 755-21 від 19.10.2021. URL: https://mon.gov.ua/storage/app/media/gromadskeobgovorennya_/2021/07/01/Projekt.prof.stand.Vykhov.ZDO.01.07.pdf (дата звернення: 29.11.2021).

9. Про освіту: Закон України від 05.09.2017 № 2145-VIII. Поточна редакція від 21.11.2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text> (дата звернення: 27.11.2021).

УДК 373.3.017

МУЗЕЙНА ПЕДАГОГІКА ЯК ЗАСІБ ПАТРІОТИЧНОГО ВИХОВАННЯ СТАРШИХ ДОШКІЛЬНИКІВ

Вікторія Прокопчук

здобувачка першого (бакалаврського)

рівня вищої освіти

Науковий керівник: к. пед. н.,

*доц. **Світлана Матвієнко.***

Ніжинський державний університет

імені Миколи Гоголя

Актуальність. Музейна педагогіка є інноваційною технологією у сфері особистісного виховання дошкільників, створює умови занурення особистості дитини у спеціально організоване розвивальне предметно-просторове середовище. Це досить новий, але вже популярний напрям освітньої діяльності. Використання засобів музейної педагогіки в закладах дошкільної освіти дає змогу пробудити в дітях відчуття приналежності до свого роду, до рідної землі, прагнення долучитися до культури українського народу, його історії, традицій.

Старші дошкільники є особливо чутливими до впливу зовнішніх факторів, тому музейна педагогіка може стати ефективним інструментом у процесі формування патріотичних почуттів. Музеї, як освітні установи, надають можливість дітям безпосередньо ознайомлюватись із матеріальною та нематеріальною культурною спадщиною, що сприяє розвитку у них гордості за свою країну та усвідомлення важливості її культурних цінностей.

Метою написання статті є обґрунтувати ефективність музейної педагогіки як інструменту формування патріотичних почуттів у дітей старшого дошкільного віку

Аналіз останніх публікацій. Основи патріотичного виховання дітей дошкільного віку відображено у Листі МОН від 10.06.2022 № 1/6267-22 «Про деякі питання національно-патріотичного виховання в закладах освіти України». У прийнятому у 2021 р. оновленому державному стандарті дошкільної освіти –